

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

Изх. № 21/27.05.2020 г.

ДО КОСВ ПРИ НС

СТАНОВИЩЕ

ОТ АСОЦИАЦИЯ НА ПАРКОВЕТЕ В БЪЛГАРИЯ

e-mail: apb@parks.bg

Относно: ЗИД на ЗБР 002-01-12 от 05.03.2020 г.

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ВАСИЛЕВА,

Приветстваме политиката на правителството в рамките на следващите 4 години да увеличи средствата, отделяни от бюджета на Р България за опазване на биологичното разнообразие в Натура 2000 мрежата от 7-8 милиона лв. годишно до 1 – 1,5 милиарда лв. Изменението на чл. 29 от ЗБР и включването на консервационните мерки по чл. 6.1 и превантивните мерки по чл. 6.2 на Директива 92/43 в плановете за управление. Изменението на алинея 2 на чл. 29, предвиждащо въвеждане на забрани или ограничения само ако не могат да се приложат другите легитимни способи за постигане на целите - доброволно или срещу компенсации, най-после ще отворят бюджета на България за собствениците на 1/3 от територията на страната. Отчитайки, че до сега това се извършваше по третия възможен начин - принудително, що се отнася до задължителните превантивни мерки, налагани чрез заповедите за обявяване на защитените зони, новата политика на управление на мрежата най-после ще доведе до компенсиране на ограниченията от заповедите за милионите собственици на гори и земи. Това е особено важно, доколкото до момента до стотиците хиляди собственици на гори в Натура 2000 не достигна и едно евро от средствата по ПРСР през последните два финансови периода.

Обръщаме вниманието Ви, че посочената от нас оценка за необходимите средства от провеждането на тази политика в размер на 1 – 1,5 милиарда лева касае само собствениците на земеделски и горски земи и земеделски производители и дърводобивни компании. В нея не са включени средствата за ограничаване на ползването на урбанизираните територии в Натура 2000 мрежата, за които трябва да се правят по-сложни изчисления и грубо могат да удвоят или утроят посочените от нас средства.

Ние се питаме дали не е време и защитните мерки по чл. 6.3 и компенсационните мерки по чл. 6.4 от Директива 92/43 да бъдат сметка на бюджета с цел да не се натоварват излишно инвеститорите в сектори различни от земеделие, горско стопанство и строителство?

Също така сме длъжни да посочим, че водената от ЕК наказателна процедура за липсата на превантивни мерки по чл. 6.2 може да доведе до необходимост по-ранно да се предвидят тези средства от бюджета, преди да се дочака да измине 4 годишния срок за изработване на плановете за управление посочен в § 29 на разглеждания ЗИД за ЗБР.

Изказваме своето одобрение за стратегическите промени свързани с плановете за управление на защитените зони. Предложеният 6 годишен срок на валидност на плановете (§ 4) и тригодишен срок за изработване (§ 29 с една година за изработване на ръководството по § 27)

означава един непрекъснат процес – три години за изработване на плановете, приемане и веднага започване на следващия тригодишен период за актуализирането им. Така научните работници ще имат една постоянна ангажираност за мониторинг на състоянието на местообитанията и видовете и оценка на ефективността от мерките, предприети съгласно плановете. Трябва да отбележим, че трябва да се включи в ЗИД за ЗБР и задължение за създаване на специален научен институт за тази цел, доколкото действията по мониторинга, финансиран досега от МОСВ показваха ясен недостиг на кадри в някои области на познанието, а и не можем да очакваме БАН и ВУЗ да изоставят останалите си научни програми, за да работят всяка година плановете за управление на защитени зони.

Когато коментираме предвижданията на ЗИД за ЗБР за плановете за управление трябва да отправим и три предложения:

- Първото предложение има научен характер – за да сме прецизни в закона, подменяйки термина „плановете за управление“ с „териториални плановете за управление“, е необходимо да отбележим, че те касаят и водни обекти – вътрешни реки, река Дунав, езера, блата, лагуни, лимани, язовири и открито море, т.е. акватории. В този смисъл с цел постигане на максимална научна, географска и терминологична точност предлагаме да се използва терминът „териториални и акваториални плановете за управление“
- Второто предложение е от икономически характер. ЗИД за ЗБР предвижда Комитетите на заинтересовани страни да участват в целия процес на изработване на териториалните и акваториални плановете за управление и оценката за тяхното изпълнение и в процеса на актуализацията им. Както вече посочихме това ще е една перманентна работа по изработването им в три-годишен период и започване на актуализацията им веднага след приемането им. Не може да се очаква членовете на Комитетите да изоставят работата си само, за да могат доброволно да участват в изработването и мониторинга на плановете за управление постоянно, поради което предлагаме тези Комитети да имат свой собствен бюджет и участието в тях да е заплатено. Може да се помисли, направо да се включат в щатното разписание на съответните РИОСВ.
- Третото предложение има организационен характер. При анализа на разпределението на зоните по РИОСВ който извършихме, установихме, че границите на дейността на РИОСВ разделят 65 от зоните за хабитатите в 842 парчета и 41 от зоните за птиците в 511 парчета. Част от парчетата са изключително малки, а част от зоните се разделят в множество РИОСВ – например Централен Балкан и Централен Балкан буфер в 5 РИОСВ, Ниска Рила – в 4 РИОСВ при хабитатните зони и при птиците Западни Родопи, Рила буфер – 4 РИОСВ, Марица Първомай, Врачански Балкан, – 3 РИОСВ и т.н. Естествено е, че няма как да се планират адекватни мерки в един териториален план например на 1,5 декара от речното течение на Марица или Искър или Централен Балкан буфер да се управлява смислено в 73 парчета в 5 плана и те да са научно обосновани. За това предлагаме териториално и акваториалните плановете за управление да се разработват от Комитетите на заинтересованите страни по РИОСВ, но да се обединят в Национален териториален и акваториален план за Натура 2000, приеман от МС.

В същото време трябва да посочим, че избраният подход за участие на заинтересованите лица в процесите на управление на Натура 2000 мрежата използва най-слабият и неефективен инструмент за включване – представители в Националния

консултативен съвет за мрежата Natura 2000 (§ 18) и Комитет на заинтересовани страни на ниво МОСВ (§ 20). Така избраният подход изключва реално отделният собственик на имот, отделният бизнес или отделните общини, НПО и научни организации от процесите за взимане на решения по изготвяне, обсъждане, одобряване и изменение на плановете за управление на защитените зони. В предложения ни ЗИД за ЗБР в нарушение на принципите за откритост на управлението липсват ясно описани процедури за обществени обсъждания, консултации със заинтересованите страни за:

- определяне целите на Natura 2000 на биогеографско ниво, на ниво мрежа и на зоново ниво в Документ за целите;
- националните стандарти, методически ръководства и указания за управление на Natura 2000 мрежата;
- оценката за достатъчността на мрежата и на изпълнението на целите на мрежата на национално ниво;
- промените в стандартните формуляри с данни и оценки за защитените зони;
- докладите по чл. 12 от Директива 2009/147/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 30 ноември 2009 г. относно опазването на дивите птици;
- Националната приоритетна рамка за действие за Natura 2000;
- стратегически документи по управление на мрежата Natura 2000;
- стратегически документи, свързани с типовете природни местообитания и видовете, предмет на опазване в защитените зони;
- плановете за управление на защитените зони;
- методическо ръководство за разработване на териториалните плановете за управление на защитени зони;

Отправляме нашето предложение в ЗИД за ЗБР да бъде включена допълнително процедура, която да предвиди:

- активно информиране на всички заинтересовани граждани, собственици, представители на бизнеса, научните институции, местните власти и НПО за подготовката на всички документи, касаещи управлението на Natura 2000 мрежата;
- определяне на точен ред, по който заинтересованите страни да участва в процеса на изготвяне и обсъждане;
- определяне на точен ред за получаване на задължителна обратна връзка за направените от тях предложения;

В заключение, извън високите оценки и препоръки, които отправихме до момента, желаем да отправим и критика относно една липса от предложения от МОСВ ЗИД за ЗБР. В разработения от консултанти на МОСВ текст срещу няколко стотин хиляди лева има пълна липса на научния подход за управление на мрежата Natura 2000. Не можем да не отбележим че:

- Научната задача за събиране, верифициране, валидиране, анализ, управление и обработване на научна информация и данни за Natura 2000 е възложена за организиране от министъра на околната среда и водите, без да има условия, че трябва да се извършва от научни организации (§ 17);
- Научната задача за периодична оценка за достатъчността на мрежата и на изпълнението на целите на мрежата на национално ниво е възложена на министъра на околната среда и водите (§ 17);
- Задачата за извършване на промени в стандартните формуляри с данни и оценки за защитените зони е възложена на министъра на ОСВ, без да е посочено задължение това

да става само на основата на научни проучвания от легитимни научни организации (§ 17);

- Задачата за изготвянето на докладите по чл. 12 от Директива 2009/147/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 30 ноември 2009 г. относно опазването на дивите птици е възложена на министъра, без да има условието, че данните, които се представят трябва да са научни и да са верифицирани и валидирани от легитимна научна организация (§ 17);
- В Националния консултативен съвет за мрежата Натура 2000 се определя да се включват представители на централни органи на изпълнителната власт, които имат отношение към управление на територии и акватории в Натура 2000, Националното сдружение на общините в Република България, областните управители, регионалните инспекции по околната среда и водите, национално представени браншови, синдикални, работодателски и други секторни организации, национално представени организации на собственици или ползватели на земи или ресурси в Натура 2000, неправителствени организации и научни организации на последно място. Как точно се очаква този НКС да се произнася за стратегически документи, свързани с типовете природни местообитания и видовете, предмет на опазване в защитените зони, ако неговите членове не могат да различат врабче от синигер или дъб от бук? (§ 17);
- В териториалните планове за управление се предвиждат специфични цели и необходимите мерки за постигането им, отговарящи на екологичните изисквания на типовете природни местообитания и на видовете, предмет на опазване в защитените зони (§ 5). Те ще се утвърждават от директора на РИОСВ (§20) и одобряват от Комитета на заинтересованите страни. В този комитет се включват представители на териториални и местни органи на власт, регионални структури или регионални представители на браншови, синдикални, работодателски и други секторни организации, регионални структури или регионални представители на организации на собственици или ползватели на земи или ресурси в Натура 2000, неправителствени организации, представители на националния орган по чл. 115а и на другите заинтересовани регионални органи по ал. 1, но не и научни кадри. Как точно РИОСВ ще създава и Комитета на заинтересованите страни ще одобрява специфични цели и необходимите мерки за постигането им, отговарящи на екологичните изисквания на типовете природни местообитания и на видовете, като в тях няма научни кадри?;
- ЗИД за ЗБР предвижда Министерството на земеделието, храните и горите, Министерството на регионалното развитие и благоустройството и другите държавни органи и техните подразделения, както и общините да разработват планове за действие за растителни и животински видове (§ 21), но не предвижда изискване тези планове да се основават на научна информация.
- § 28 на ЗИД задължава министъра на околната среда и водите да организира изготвянето и одобряването на целите на Натура 2000 по чл. 115а, т. 1 в срок до 6 месеца от влизането в сила на този закон, но не задължава тези цели да се основават на научна информация, събрана, верифицирана и валидирана от легитимна научна организация.

Проблемът в липсата на научна основа се вижда и в реакциите на РИОСВ по отношение на нарушения в защитените зони. Бъдещият орган за управление на Натура 2000 в Югоизточна България – РИОСВ Бургас на 26 май т.г. при проверка на място за унищожаване на сивите дюни на северния плаж на Ахтопол в Защитена зона Странджа не може да прецени на терен дали там има дюни или няма, след като дюните са

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

картирани и от МОСВ в национално картиране и от АГКК. Явно е, че бъдещият орган след като не може да установи обекта на опазване на терен ще има сериозни проблеми пред неговото управление. В този смисъл предлагаме, поне за територията на защитените зони припокриващи се с национални и природни паркове, самите специализирани администрации да поемат функцията на орган за управление и плановете за управление на парковете да се интегрират с плановете за управление на защитените зони.

Този подход за negliжиране на научите институции и премахване на научното начало на управлението на Natura 2000 мрежата, макар да липсваше в ЗБР се прилага повече от десетилетие от МОСВ, особено активно през последните три години. Това доведе до две хоризонтални и няколко конкретни наказателни процедури от страна на ЕК, свързани с Natura 2000 мрежата. Убедени сме, че превръщането му в норма, няма да има по-различен резултат, но той ще дойде по-бързо.

С уважение,

ИНЖ. ТОМА БЕЛЕ
Председател на УС на АИБ

